

▪

SAFER DAL

GEYDİM HIRKAYI: SAFER EFENDİ'NİN SOHBETLERİ

haz.: Adalet akır, Dergâh Yay. İstanbul 2018, 319 s.

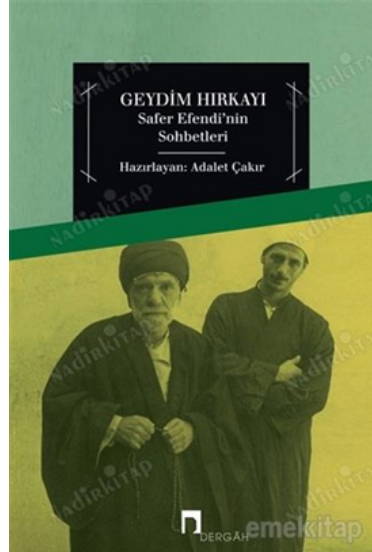
Yüksek Lisans Öğrencisi

MEVLÛT SAMİ ERGÛL

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

orcid.org/0000-0001-9706-151X

m.samiergul@gmail.com

“*Sohbet-i dervîşândan bûy-i Muhammed (s.a.v.) gelir*”

Sohbet, tasavvufun manevi eğitimde başvurduğu yöntemlerden biridir. Tarikatların manevi önderlerinin yaptığı sohbetler müridlerin manevi gelişimine katkı sağlamaktadır. Teknolojinin de katkılarıyla sohbetler kayıt altına alınarak meclisin dışarısında da muhatap bulabilmektedirler.

İncelemeye tabi tuttuğumuz bu eser, Cerrahî şeyhi Sıddık Safer Efendi’nin Türk Tasavvuf Musikîsi ve Folklorunu Araştırma ve Yaşatma Vakfı’nda yaptığı kırk kadar sohbetinden müteşekkildir. Bunlardan otuz sekiz adedi video, diğer ikisi de ses kayıdır. Safer Efendi pazartesi ve perşembe günleri meşk ve zikir âyînlerinden sonraki vakitlerini dervîşân ile sohbe ayırmıştır. Cumartesi günlerini ise yalnızca sohbe tahsis etmiştir.

Kocaeli Üniversitesi’nde öğretim görevlisi Adalet Çakır tarafından hazırlanan çalışma, ilkin 2013’te okuyucuyla buluşmuştur. Elimizde bulunan hali ise eserin beşinci baskısıdır. Yazarın bunun dışında *Abdülkadir-i Geylani ve Kadirilik I-II* ve *Külliyat-ı Hazret-i Hüdayi* başlıklı eserleri bulunmaktadır.

Sohbetlerinin derlendiği Safer Dal, 1926 yılında İstanbul’da dünyaya gelmiştir. Genç yaşlarında helvacılıkla uğraşmıştır. II. Dünya Savaşı’nın meydana getirdiği zorluklar sebebiyle ortaokulda okurken eğitim hayatına son vermiştir. Bu dönemde farklı işlerde çalışmak zorunda kalmıştır. Otuzlu yaşlarının ortasında tasavvufa merak salan Safer Efendi, 1953 yılında Nüreddîn Cerrahî Âsitanesi şeyhi Fahreddîn Efendi’ye intisab etmiş, onun vefatına kadar yakın hizmetinde bulunmuştur.

Fahreddîn Efendinin irtihalinden sonra halifesi Muzaffer Ozak, Nureddîn Cerrahî Tekkesi tübedarı ve postnişîni olmuştur. 1985 yılında Muzaffer Efendinin vefatıyla Safer Efendi, Nureddîn Cerrahî Tekkesi’nin yirminci türbedarı ve postnişîni olarak irşad görevine başlamıştır. Kendisi, 1981 yılında kurulan Türk Tasavvuf Musikîsi ve Folklorunu Araştırma ve Yaşatma Vakfı’nın da başkanlığını yürütmüştür.

Safer Efendi, “Muhîbbî” mahlası ile Hazret-i Peygamber’i, Ehl-i Beyt’i ve mürşidini övmek üzere *Muhîbbî Dîvânı*’nı yazmıştır. Bu *Dîvân*’da geçen “*Geydim hirkayı*” ifadesi eserin başlığı olmuştur. Kitabın kapak resminde, önde Fahrettin Efendi arkada ise Safer Efendi yer almaktadır.

Metne dönüştürülen sohbetlerin büyük çoğunluğu 1996 ve 1997 sene-

lerine aittir. Bunlar kronolojik sırayla okuyucuyla buluşturulmuştur. Çakır, sohbet kayıtlarını Safer Efendinin oğlu Mehmet Fahreddin Dal'dan temin ettiğini belirtmektedir. Konuşma dilinin yazıya geçirilmesinden kaynaklanabilecek anlatım bozukluklarını önlemek amacıyla kitapta birkaç yönetime başvurulmuştur: Konuşmada geçmeyen ancak izaha gerek duyulan yerler köşeli parantez içinde “[ ]” sohbete eklenmiştir. Sohbet kayıtlarında zaman zaman anlaşılmayan ifadeler [?.] işaretiyle belirtilmiştir. Gerek teknik sebeplerden kaydın durması gerekse Safer Efendinin durdurulmasını istediği yerlerde meydana gelen kopukluklar (...) işaretiyle belirtilmiş, peşinden sohbetin aktarımına devam edilmiştir. Bunların metinde anlam bütünlüğünü ve akışı bozduğu söylenebilir. Sohbetlerin bire bir yazıya geçirilme çabası kimi yerlerde tekrarlara sebebiyet vermekte, irticali konuşmadan ötürü okuyucuda konu bütünlüğünün sağlanamadığı izlenimi uyanabilmektedir. Bununla birlikte Safer Efendinin konuşma esnasında yaptığı jest ve mimiklerin parantez içinde belirtilmesi sohbetlerin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Okuyucunun hadiseleri, kişileri ve mekânları anlamasına yardımcı olmak amacıyla dipnotlarda açıklayıcı bilgilere de yer verilmiştir.

Safer Efendi genel itibarıyla sohbetin başında dervişler ile gündelik hayata dair hasbîhâl etmiş, ardından hatıralarına yer vermiş, meclistekilere nasihatlerde bulunmuştur. Kur'an-ı Kerim okuyup öğrenme, mûsikî üzerindeki yanlış telakkilere cevap onun üzerinde en çok durduğu konulardır denebilir. Bunun dışında dervişlerin ve sema ayinlerini izlemeye gelen yabancıların, gayrimüslimlerin sorularına cevaplarına, yakın dönem kültürüne, tarikatın âdab ve merasimlerine dair malumata ulaşmak mümkündür. Semâ ve zikir âyînleri, meşkler, müridlere ikramda bulunması, hediyeler verilmesi, rüya tabiri ile tarikatta ilerleme okuyucunun merakını celbedecek meseleler arasındadır.

Eser, ‘nutk-ı evliyâ entâk-ı Hakk’dır’ düşüncesiyle hangi cümlenin, kime, hangi konuda tesir edeceğini tahmin edemediğimiz bu sohbetler derlemesidir. İçerdiği hatırat, nasihat ve tasavvufi mevzularıyla okuyucuyu Safer Efendinin sohbet halkasına dâhil ederken bir yandan da tarihle, kültürle buluşturmaktadır.